

Katedra filozofie Filozofické fakulty UP v Olomouci zve na přednášky **Jednoty filozofické**, které se konají v cyklu **Dialog přírodních a humanitních věd** každou středu od 13:15 hodin v učebně 127 na Křížkovského 12. Program: <http://sites.google.com/site/soucasnafilosofie/>.

Relativizmus v sémantike: pre a proti

prof. Mgr. Marián Zouhar, Ph.D.

Filozofická fakulta UK v Bratislavě

13. listopad 2013

Abstrakt: Pravdivostný relativizmus je v súčasnej filozofii jazyka do istej miery kompromisným postojom v diskusiách medzi sémantickým minimalizmom a kontextualizmom, keďže na jednej strane prijíma minimalistický postoj, podľa ktorého kontextové vplyvy na determináciu vyjadreného obsahu sa obmedzujú výlučne na indexické výrazy, no na druhej strane sa usiluje rešpektovať kontextualistickú evidenciu, ktorá vyvracia minimalizmus. Jadrom pravdivostného relativizmu je téza, že pravdivostné hodnoty viet (či ich použitie) viacerých druhov nemožno určiť len vzhľadom na štandardné parametre, ako sú možné svety či časové okamihy, ale musíme vziať do úvahy aj neštandardné parametre. Týka sa to predovšetkým viet o vkuse, viet o epistemických modalitách, viet, v ktorých sa pripisujú epistemické či iné postoje, atď. Napríklad v prípade vety o estetickom vkuse sú dodatočným parametrom konkrétne estetické štandardy krásy, a teda dané použitie vety je pravdivé, resp. nepravdivé (aj) vzhľadom na takéto štandardy. Napriek tomu sa pokúsím ukázať, že relativizmus naráža na vážne problémy. Okrem toho, že v literatúre sa už objavili lingvisticko-sémantické argumenty proti nemu, možno uviesť aj filozoficko-metodologické argumenty. Jedným z nich je argument, podľa ktorého nie je jasné, ako možno neštandardné parametre zapojiť do determinácie pravdivostnej hodnoty, ak na úrovni sémantického obsahu neexistuje zodpovedajúca reprezentácia takéhoto parametra. V prednáške rozoberiem tri takéto argumenty, ktoré v konečnom dôsledku poukazujú na to, že štandardné chápanie determinácie pravdivostných hodnôt viet (výpovedí, propozícií) treba uprednostniť pred relativistickým vysvetlením.

Literatura: Marián Zouhar, "Pravdivostný relativizmus a bezchybné nezhody", *Filozofia* (2013), vyjde.